

Szentháromság ünnepe után 5. vasárnap

► Lk 5,1–11

Ne félj! A kegyelem elhív, küldetésed van!

A vasárnap jellege

A Szentháromság ünnepe utáni ötödik vasárnap (latinul: Dominica quinta post Trinitatis) az egyházi év rendjében a „kegyelem és elhívás” témája köré szerveződik. Ez a vasárnap az Isten hívására adott emberi válaszról és az elhívás kegyelmi jellegéről szól, különösen a hívó életre és az apostoli szolgálatra való elhívásról.

A protestáns liturgiában – különösen az evangélikus és a református hagyományban – a Szentháromság ünnepe utáni ötödik vasárnap mondanivalójában a kegyelem és az elhívás mellett az elköteleződés is megjelenik.

A katolikus liturgiában a Szentháromság ünnepe utáni időszak neve hivatalosan „évközi idő”, így a Szentháromság ünnepe utáni ötödik vasárnapot nem így nevezzük, hanem egyszerűen évközi tizenötödik vasárnapként tartják számon. Az ezen a napon elhangzó tanításban a protestáns gyakorlat mellett a katolikusok a tanítványi küldetés és a hit megélése a világban témákra teszik a fő hangsúlyt.

A vasárnap tipikus evangéliumi története a mai napra kijelölt textusunk, Péter apostol elhívásának története (Lk 5,1–11), ahol Jézus a halászokat „emberhalászokká” teszi. Ezen a napon a hangsúly tehát az isteni elhíváson, az arra adott válaszon és a Krisztus-követésre való készségen van.

Amit a textusról tudni kell

Ebben az időben Galileában (a Genezáreti-tó környékén) a halászat fontos megélhetési forma volt. Nem hobbitevékenység csupán, hanem kemény munka, amelyet gyakran éjszaka végeztek, közös-

merten a nagyobb kapás esélye miatt. A halászok egyszerű emberek voltak, de nem a társadalom legalsó rétegéhez tartoztak. Sokan közülük saját csónakkal, hálóval rendelkeztek, ma talán kisvállalkozóként tekintenénk rájuk.

A tóparton való tanítás ebben az időben teljesen megszokott volt, Jézus ezzel a cselekedetével semmilyen újdonsággal nem szolgált. A rabbinikus tanítók gyakran nyílt tereken (pl. tóparton, hegyoldalban) tanítottak nagyobb hallgatóság előtt, mivel a zsinagógák nem mindig voltak elérhetőek. Nem mellesleg a praktikum is ezt diktálta, hiszen a víz köztudomásúlag jobban közvetíti a hangot.

Exegetikai szempontból négy momentum kiemelendő.

Jézus hatalma a természet felett • A csodálatos halfogás Jézus isteni hatalmát mutatja be. A halászat szakértelmet igényelt, és az, hogy Jézus a legalkalmatlanabb időben (nappal) ad utasítást a halfogásra, kiemeli, hogy itt nem emberi tudás, hanem isteni beavatkozás történik, ami minden racionalitást, gyakorlatot, szó szerint mindent felülír.

Péter reakciója (bűntudat) • Péter leborul Jézus előtt: „Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!” Ez a klasszikus bibliai minta a teofánia (Isten megjelenése) történeteiben: az ember Isten szentségével szemben saját bűnösségét ismeri fel. Számos ószövetségi párhuzamot találunk ezzel kapcsolatban, például Ézsaiás látja az Urat a templomban, és hasonlóan Péterhez, rögtön bűnösnek érzi magát: „Jaj nekem, elvesztem, mert tisztátalan ajkú ember vagyok...” (Ézs 6,5) Vagy Jeremiás is tiltakozik az elhívás ellen: „Ó, Uram Isten, hiszen nem tudok beszélni, mert fiatal vagyok!” (Jer 1,6) És nyilván nem feledkez-

hetünk meg Mózes kifogásairól sem, aki szintén büntudattal és alkalmatlansággal reagál: „*Ki vagyok én, hogy elmenjek a Fáraóhoz?*”

Az elhívás dinamikája • Jézus nem a tökéleteseket, hanem a büntudatot érző, önkritikus, de nyitott szívű embereket hívja el. A „*Ne félj! Mostantól emberhalász leszel!*” kijelentés nemcsak Péterre vonatkozik, hanem az egyetemes apostoli küldetésre utal.

A tanítványi élet jellemzője • A tanítványok „mindent otthagytak, és követték őt”. A tanítványság lényege a radikális bizalom és a teljes életátrendezés. Péterék nemcsak hisznek Jézusban, hanem egzisztenciális, totális, teljes változás következik be az életükben.

Igehirdetési vázlat

Bevezetés

Az igénk kezdő képe, a tópart csendje azt példázza, hogy Jézus bárhol képes megszólítani. A legváratlanabb helyszínen, a legelképzelhetetlenebb időpontban. Jézus közeledése nem ismer határt. A reggel a Genezáreti-tó partján üldögélő, üres hálóikat mosogató, fáradt halászok képe egybevág azzal, ahogyan ma is sokan érzik magukat: fáradtan, kudarcokkal terhelt, üres kézzel. Ebbe az ürességbe robban be a Megváltó.

Az emberi kudarc és Isten szava

A kudarcra ugyanis az Istennek mindig van szava és válasza. Péter és társai egész éjszaka dolgoztak – eredménytelenül. Jézus mégis azt mondja: „Evezetek a mélyre, és vessétek ki a hálóitokat!” Vagyis ne add fel. Krisztus közelségében ugyanis minden megváltozik. Az élő Istennek megkérdőjelezhetetlen hatalma van mindenk felett. Az ember számára befolyásolhatatlan tényezők felett is, mint a természet erői, a fizika vagy a biológia törvényei, mindenfajta megszokás, emberi racionalitás, szó szerint bármi felett.

Erre a mindenható létre kell érkeznie az em-

beri válasznak, ami lehet elutasító, elodázó, közönyös vagy épp ellenkezőleg, amit Péter tesz, lehet a válasz a hittel való engedelmisség: „Mester, egész éjszaka fáradtunk, de a te szavadra mégis...” – A hit nem érzelem, hanem döntés Isten szava alapján. Péter felismeri, hogy Jézus nem egyszerű rabbi, hanem Isten küldötte. Megszületik a felismerés és megjelenik a hit csírája. Ez az azonban, amit nem tarthatunk meg csak magunknak. Pontosan tudjuk, hogy a magunknak gyűjtögetett hitmorzsa értéktelen, halott kincs. Az evangélium kincse, az isteni áldás sohasem lehet beszorított, elzárt magánügy, azt hirdetni, továbbadni kell. Ahogyan Péterék teszik, más hajókat is meg kell hívni a bőségbe. Társadalmi felelősségünk is a közösségépítés, a Krisztus közösségébe, a gyülekezetbe való hívás, de sokkalta inkább az örök életre való elhívás örömeinek a kényszere. Krisztushoz hívni mindeneket, mert nála élet van, örök élet!

Bűnfelismerés és küldetés

Péter megalázkodása és saját bűnfelismerése nem végállomás, hanem a küldetés kezdete! A keresztény ember földi életében igaz bűnbánatot gyakorol, és alázatos szívű. Isten igaz elhívottjai nem tökéletesek, hanem ők azok, akik elismerik, hogy önmagukban kevesek. A tanítványai lábát megmosó Jézus mellett, aki még a keresztfán is kínozott imádkozik, nincs helye a nagyképűségnek, az egoizmusnak, az Isten nélküli önmegvalósításnak. Az alázatnak van helye és a másokért való életnek. Egyben a félelem nélküli életnek. A bűneit Jézus lábaihoz helyező ember ugyanis képes elvetni a félelmeit. Az isteni kegyelem képes úrrá lenni a félelmeinken is.

Elhívás az emberhalászatra: az új életút

Az ember bűnbánatára és bűnvallására érkezik az isteni kegyelemből fakadó válasz és létrejön az egymásra találás boldogító eseménye. Péterék mindent otthagynak, hogy kövessék Jézust. A tanítványi életük lényege: Jézussal lenni, őt szolgál-

ni, emberekért élni. A keresztény élet nem passzív vallásosság, hanem aktív követés. A mindennapokban megélni a Krisztussal való együtt járás örömét, átadni szóban és gyakorlatban a tőle tanultakat. Megélni azt, hogy „emberhalászok” vagyunk: nem manipulációval, hanem szeretettel és bizonyosságtétellel, hiteles, szeretetteljes élettel, meghallgatni másokat, tanúságot téve reménységünkéről, Krisztusról.

Kérdések a gyülekezet felé:

- Hol érzem ma életemben, hogy „hiába fáradoztam”?
- Mire hív engem Jézus ezen a vasárnapon?
- Kész vagyok-e „a mélyre evezni” az ő szavára?

További javaslatok az istentisztelethez

Imádság

Mennyei Atyánk,

hálát adunk neked, hogy Jézus Krisztusban közel jössz hozzánk, nem a tökéletességünket, hanem a készséges szívünket keresed.

Köszönjük, hogy a mi üres hálóinkat is megtudod tölteni, és kudarcaink között is megszólítasz minket.

Urunk, bátoríts minket is, hogy ne a félelem, hanem a te szavad vezessen minket.

Taníts minket bízni benned akkor is, amikor nem látjuk az eredményt, és add, hogy készen álljunk elhagyni régi utainkat, hogy téged kövessünk, a te országod építésére.

Formáld át szívünket, hogy a hálóink ne magunkért, hanem mások megmentéséért legyenek kivétel!

Adj kitartást, hitet és alázatot a követés útján. Jézus Krisztusért kérünk.

Ámen.

Ének

EÉ 191, 389, 443

Lekció

1Pt 3,8–15

Illusztrációk

Film

Ernest Hemingway: *Az öreg halász és a tenger* (*The Old Man and the Sea*), 1952

Miért kapcsolódik?

- Santiago, az öreg halász napokon át küzd a tengeren, hogy zsákmányt hozzon – hatalmas erőfeszítéssel és teljes odaadással.
- Bár emberileg kudarcot vall (a zsákmányt a cápák felfalják), a belső kitartás, a hit, a bátorság diadalát mutatja be.
- Párhuzam Péterrel: mindketten a munka, a kudarc, az újrakezdés és a belső elhívás emberei.
- Hemingway történetében a tenger szinte szakrális tér – hasonlóan a Genezáreti-tóhoz Lukácsnál.

Üzenet: nem a siker, hanem a hűség és az elhíváshoz való ragaszkodás a lényeges.

További, rövidebb utalások

- Reményik Sándor versei (pl. *Ne hagyjátok a templomot* vagy *Csendes csodák*): a csendes hűségről, belső elhívásról szólnak, jól kapcsolódnak a tanítványi szolgálat motívumához.
- Ady Endre: *Az Úr érkezése*: az ember találkozási az isteni hatalommal, büntudattal és újjászületéssel – hasonló lelki dinamika, mint Péternél.

■ HOMOKI PÁL